

Посилання на статтю

Рач В.А. Проблеми захисту інформації в управлінні проектами в епоху економіки знань / В.А. Рач // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. - Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2009. - № 2 (30). - С. 156-160. - Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/30/09rvaez.pdf>

УДК 005.8:339.138:347.775

В.А. Рач

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ В ЕПОХУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Запропоновано класифікацію видів інформації, пов'язаної з управління проектами як об'єкту захисту. Табл. 1, дж. 13.

Ключові слова: управління проектами, інформація, знання, захист інформації.

В.А. Рач

ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ИНФОРМАЦИИ В УПРАВЛЕНИИ ПРОЕКТАМИ В ЭПОХУ ЭКОНОМИКИ ЗНАНИЙ

Предложена классификация видов информации, связанной с управлением проектами как объектом защиты. Табл. 1, ист. 13.

V.A. Rach

PROBLEMS OF INFORMATION DEFENCE IN PROJECT MANAGEMENT CONSIDERING KNOWLEDGE ECONOMY AGE

Classification of information types connected with the project management as an object of defence is suggested.

Постанова проблеми в загальному вигляді. Сьогодні проектно-орієнтована діяльність відбувається в умовах швидко зростаючої економіки знань [1]. Знання стають самою конкурентоздатною зброєю нашого часу [2, с.11]. Зміна пріоритетів у виробництві з матеріальних та енергетичних аспектів на знання привела до появи нових проблем. Одна з таких проблем пов'язана з тим, що найбільш розвинуті компанії, корпорації, індустріально розвинуті країни не мають монополії на знання, оскільки знання переміщуються досить вільно [3, с.44]. Однак, на превеликий жаль, ці факти мало хто враховує в практиці реального управління.

Аналіз останніх публікацій і виділення невирішеної частини проблеми. В нових умовах змінюється підхід до такого виду діяльності як управління проектам. Сьогодні загально визнаним вважається факт переходу управління проектами на нову фенотипну парадигму [4]. При цьому, залишаються практично незмінними підходи до структуризації процесів управління в проектах. Остання версія своду знань РМВОК [5], керівництво по управлінню інноваційними проектами і програмами підприємства Р2М [6] традиційно виділяють процеси управління часом, вартістю, ресурсами, ризиками, комунікацією, якістю, інформацією та інш. [6, с. 29]. При цьому, управління проектами розглядається як симбіоз науки та мистецтва застосування в проекті

професійних здібностей для отримання продукту проекту, адекватного місії проекту завдяки організації надійної команди проекту, яка ефективно комбінує технічні і управлінські методи, яка виробляє найбільшу користь і демонструє ефективні результати роботи і виконання задач [6, с. 50]. Як бачимо, наведене визначення не враховує глобальних змін, які відбуваються в цивілізації в напрямку руху до економіки знань.

Ціллю статті є розглянути проблеми, які виникають в управлінні проектами щодо захисту інформації.

Викладення основного матеріалу дослідження. Необхідно відзначити, що викладений нижче матеріал є результатом активного обговорювання з колегами Россошанською О.В. та Медведєвою О.М. питань управління проектами, які виникли в процесі спільного написання навчального посібника по управлінню проектами. Тому отримані результати є плодом спільної творчої діяльності, а автору даної статті належить праця з їх формалізації.

Для більш повного розуміння тих проблем, які виникають сьогодні в управлінні проектами, необхідно з інших позицій подивитись на цей вид діяльності. На нашу думку, управління проектами слід розглядати як процес прийняття компетентних рішень командою управління проектом стосовно результативної та ефективною координації дій по проекту як цілісної системи для отримання продукту проекту з унікальними властивостями за показниками цінності, якості, часу, вартості та задоволеності зацікавлених сторін.

З наведеного визначення випливає, що об'єктом діяльності фахівця з управління проектами є інформація, тому що процес прийняття рішень – це процес генерування нової управлінської інформації на підставі існуючої. Отримання нової управлінської інформації є результатом використання особою, яка приймає рішення, знань. Тобто, знання та інформація – це різні категорії, які, на жаль, дуже часто ототожнюють.

Згідно з традиційним розумінням, інформація – це загально-природна категорія, що відображає закони існування матерії і є базою для створення нових знань, які після фіксації на матеріальних носіях стають теж інформацією для нового її використання [7, с.63]. З іншого боку, інформація - це повідомлення про якісь події та процеси незалежно від форми їх представлення, які використовуються з метою отримання знань, прийняття рішень [8, с.100]. Як бачимо, інформацію можна розглядати як «сировину» для створення нових знань.

Визначення знань сьогодні не має однозначного трактування. В концепції консолідованої інформації знання розглядаються як результат консолідації інформації з метою зменшення невизначеності щодо конкретної події і фіксація результату прийнятим рішенням, що може здійснити тільки людина. А тому знання є особистим надбанням інтелектуальної власності [7, с.63].

Для більш чіткого розуміння різниці між інформацією та знаннями потрібно розширити коло цих понять, додавши до них поняття «дані» та «мудрість». Ці категорії між собою відрізняються контекстною залежністю (від дуже високої до її відсутності), можливістю формалізації (від абсолютно повної до неможливості формалізації) та глибиною розуміння (від безконтекстно-рольового в контексті кількості та якості до розуміння цілісності у різноматтї і навпаки) [9].

Відносно інформації в управлінні проектами, вона може бути поділена на три види. Інформація, яка стосується управлінських дій, спрямованих на створення продукту проекту; інформація, яка стосується управлінських дій, спрямованих на виконання проекту; та інформація, яка стосується загальноуправлінських дій та управління трудовими ресурсами. При цьому, слід пам'ятати, що незалежно від виду управління в проекті, всі інформація має цільову спрямованість на

узгодження дій в продуктно-технологічній діяльності, де безпосередньо створюється продукт проекту.

Якщо згадати, що проекти – інструменти створення конкурентоздатних переваг суб'єктів господарювання, то вони в сучасних умовах стають основним об'єктом бізнес-розвідки конкурентів. «Сьогодні в управлінні бізнесом головне - не аналітика, а шпіонаж, знання того, що робить конкурент» [10]. Тому інформація, яка пов'язана з проектом, повинна бути найбільш захищеною. Тобто, бути основним об'єктом бізнес-контррозвідки. Як бачимо, захист інформації є наслідком причини – забезпечення безпеки. Для суб'єктів господарювання – це, в першу чергу, економічна безпека.

На початку 90-х років минулого століття економічна безпека розглядалась як забезпечення умов зберігання комерційної таємниці та інших секретів підприємства [11]. Сьогодні акцент з забезпечення умов зберігання комерційної таємниці перенесено на реакцію на зміни. В роботі [12, с. 74] економічна безпека розглядається як практичне використання таких принципів сучасного менеджменту, як своєчасна реакція на зміни в зовнішньому середовищі, бачення підприємства, тобто, чіткі уявлення про те, що воно повністю собою являє, а також одного з основних положень сучасної теорії управління – ситуаційного підходу. Тобто, економічну безпеку суб'єкту господарювання розглядають як еволюційний розвиток ситуаційного підходу до управління.

Але економічна безпека також є наслідком іншої причини – швидко зростаючих та швидко спливаючих змін у зовнішньому середовищі. А це, в свою чергу, є наслідком глобальної причини – переходу цивілізації в епоху глобалізму, інтеграції та економіки знань.

З наведеного причинно-наслідкового ланцюжку випливає, що захисту потребує в більшому ступені не інформація, а знання. Тобто, ті, хто продукує нові знання і формалізує їх для зовнішнього повідношенню до себе середовища у вигляді нової інформації.

Сьогодні велика кількість суб'єктів господарювання обирають тактику захисту «усього від усіх». Однак, цього зробити практично неможливо. Отто Бісмарк підкреслював, що «Той, хто намагається захистити усе, не захищає нічого» [13, с.261]. Це стосується і управління проектами.

В практиці управління проектами склалась ситуація, що питанням захисту інформації (а тим більш носіїв генерування нової інформації) не приділяється уваги. В теорії управління проектами відсутня чітка класифікація інформації за критерієм її інформаційної таємниці та тривалості в часі важливості цієї інформації як таємниці. Виходячи з понять проекту, управління проектом, продукту проекту, результату використання продукту проекту, інформацію, яка пов'язана з проектом і впливає на прийняття рішень, можна поділити на певні види, перелік яких наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Види інформації, яка пов'язана з проектом

№ п/п	Найменування інформації	Швидкість падіння цінності інформації протягом життєвого циклу проекту
1	Ноу-хау, яке визначає унікальні властивості продукту проекту, завдяки якому створюється цінність для зацікавленої сторони	На 10-20% до моменту пробної експлуатації продукту проекту і на 80-90% після отримання продукту споживачем
2	Характеристики продукту проекту, які будуть забезпечувати його експлуатаційну конкурентоздатність у споживача	

3	Ноу-хау, яке пов'язано з організацією управління проектом як унікальною сукупністю спланованих робіт	Не більш, ніж на 50% протягом життєвого циклу проекту
4	Характеристики проекту, які забезпечують продукту проекту економічну конкурентоздатність у споживача	Не більш, ніж на 10-20% протягом життєвого циклу проекту для галузей, де зміна піонерських технологій відбувається не частіше одного разу на 4-6 років
5	Ноу-хау, яке пов'язано з продуктно-технологічною діяльністю по створенню продукту проекту	
6	Інформація про стратегічні рішення по управлінню створенням продукту проекту	До 80% від моменту прийняття стратегічного рішення до моменту прийняття наступного стратегічного рішення
7

Наведена класифікація видів інформації не претендує на повноту, тому що потребує подальшого більш детального розгляду. Цифровий матеріал у третій колонці таблиці відображає суб'єктивну думку авторів цієї таблиці.

Кожний з наведених видів інформації потребує своїх підходів до захисту. Але для теоретично обгрунтованого рішення питань з проблем захисту інформації в управлінні проектами не обхідно розробити загальні принципи інформаційної роботи в проекті з точки зору захисту інформації.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Сьогодні фахівці з управління проектами як правило не усвідомлюють необхідність захисту інформації, яка стосується проекту. А саме проектна діяльність є тим видом діяльності, який забезпечує конкурентоздатність суб'єкту господарювання в майбутньому. Тому постає гостра необхідність введення в загальновідомий перелік процесів управління проектами процесу управління захистом інформації. При цьому, доцільно більшу увагу приділяти вже не самій інформації, а її творцям. Починати розробку такого процесу необхідно з визначення основних принципів управління захистом інформації в проекті. Це і визначає завдання подальших досліджень в цьому напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мильнер Б.З. Управление знаниями в корпорациях: учебное пособие / Б.З. Мильнер, З.П. Румянцева, В.Г. Смирнова, А.В. Блинникова / Под ред. д.э.н., проф. Б.З. Мильнера. – М.: Дело, 2006. – 304 с.
2. Риддерстрале Й. Караоке-капитализм. Менеджмент для человечества / Йонас Риддерстрале, Кьелл Нордстрем. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. – 325 с.
3. Нордстрем К. Бизнес в стиле фанк. Капитал пляшет под дудку таланта / Кьелл Нордстрем, Йонас Риддерстрале. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. – 325 с.
4. Михеев В. Практическая модель управляющего проектами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pmssoft.ru/materials.asp>.
5. Руководство к своду знаний по управлению проектами: (Руководство РМВОК). – [4-е изд.]. – Project Management Institute, Inc. 2008. – 459 с.
6. Руководство по управлению инновационными проектами и программами: т.1, версия 1.2; [пер. на рус. язык под ред. С.Д. Бушуева]. – К.: Наук. світ, 2009. – 173 с.
7. Пархоменко О.В. Теоретичні основи системи «інформація – знання» / О.В. Пархоменко. – К.: Держ. ін.-т інтел. власн., 2008. – 172 с.

8. Бизнес - Безопасность – Телекоммуникации. Терминологический словарь / [составители Новикова Е.Г., Петраков А.В., Рабовский С.В., Урьев Г.А.].- М.: Радио и связь, 2002. – 328 с.
9. Рач В.А. Проектная деятельность в современных условиях / В.А. Рач // Корпоративные системы. - №5. – 2004. – С.11-14.
10. Менеджмент мертв. Следующий – маркетинг: интервью М. Иванющенко с Олегом Виханским // Секрет фирмы. – Февраль. – 2002. – С.41-43.
11. Ракитянский Н. Защита коммерческой тайны / Н. Ракитянский // Журнал для акционеров. – 1992. – № 3. – С. 37-39.
12. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко.– К.: Лібра, 2003.– 280 с.
13. Баяндин Н.И. Технологии безопасности бизнеса: введение в конкурентную разведку: учебно-практич. пособие / Н.И. Баяндин. – М.: Юристъ, 2002. – 320 с.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2009 р.